چین، گرانیگاه تقاضای آجیل و خشکبار

ابوالفضل زارع نظری

یادداشت

امسال بازار چین با وجود محصول ۲۲۰ هزار تنی پسته ایران و ۳۵۰ هزار تنی پسته آمریکا به عرصه تاخت و تاز تمام عیار این دو عرضه کننده بزرگ مبدل خواهد شد. این در حالی است که سال گذشته، تولید پسته ایران کم بود، حدود ۵۰ هزار تن، همین مقدار هم با سنگ اندازی‌های ارزی دولت ایران نتوانست آن‌طور که باید صادر شود؛ تا پایان ماه دهم تجاری تنها حدود ۷ هزار تن پسته از ایران به چین صادر شده است. اما آمریکایی‌ها با وجود تعرفه ۴۵ درصدی دولت چین بر روی پسته‌شان، بر اساس آمار کمیته اجرایی پسته کالیفرنیا تا پایان ماه جولای ۲۰۱۹ حدود ۱۰۶ هزار تن پسته به چین و هنگ‌کنگ فرستاده‌اند. امسال، وجود تعرفه روی پسته آمریکا، تهدیدها برای افزایش مجدد تعرفه‌ها، تلاش‌ها و مذاکرات برای کاهش تنش‌ها و رفع تعرفهٔ موجود، حجم قابل توجه پسته قابل عرضه در دنیا و موانع تجاری داخلی و خارجی بر سر راه پسته ایران، همه و همه موجب شده‌اند تا با نزدیک شدن به فصل برداشت محصول و قابل عرضه شدن آن حرف‌های ضد و نقیضی از گوشه و کنار به گوش برسد و نتوان برآورد دقیقی از اوضاع داشت. اما بدنیست در این اثنا گریزی به گذشته نه چندان دور زده شود تا شاید به درک بهتر اوضاع کمک کند.

در ماهنامه شهریور ۹۷ دنیای پسته به شماره ۲۹، گفت‌وگوهای انجام شده با تعدادی از تجار ایرانی و چینی در کنفرانس بین‌المللی آجیل‌های درختی چین که در سال ۲۰۱۸ در شهر ژوهای چین برگزار شده بود، به چاپ رسید. در این گفت‌وگوها عمده تجار اذعان داشتند که راه‌های زیادی برای ورود پسته آمریکا به چین وجود دارد و تجارت چندین هزار تنی پسته بین چین و آمریکا نمی‌تواند به یکباره سقوط کند؛ در آن زمان، این تحلیل در حالی ارائه شد که تعرفه ۴۵ درصدی دولت چین روی پسته آمریکا اجرایی شده بود. البته برخی از تجار هم اظهار می‌داشتند که دولت چین بسیار سخت گیر است و سیاست پینگ پونگی را دنبال می‌کند و حرکت دولت آمریکا در وضع تعرفه‌های تجاری روی محصولات چینی را بدون جواب نمی‌گذارد. و حتی دولت چین پای اعدام افرادی که از قانون تخطی می‌کنند و به‌طور قاچاق پسته وارد چین می‌کنند نیز ایستاده است.

اما نکته قابل توجه این است که با شدت یافتن تنش‌ها در جنگ تجاری بین چین و آمریکا دوباره امسال این خوشبینی در میان بسیاری از تجار و باغداران ایرانی به وجود آمده که دولت چین همه مبادی واردات پسته آمریکا به چین را کنترل خواهد کرد و پسته ایرانی دوباره یکه تاز بازار چین می‌شود.

گذشته از خوش‌بینی‌ها و اما و اگرها، چندین موضوع در کنفرانس امسال در سخنرانی‌های سه کشور چین، آمریکا و ایران و گفت‌وگوهای حاشیه کنفرانس بیشتر خودنمایی می‌کرد که تا حدی پیچیدگی خاصی را در تقابل با خوشبینی موجود قرار می‌دهد.

مسائلی از این قبیل که:

— چینی‌ها در امر خرید پسته بسیار فرصت‌جو هستند و بی‌گدار به آب نمی‌زنند، سال گذشته حجم پسته زیادی از آمریکا خریده‌اند، پس هرجا که پسته به قیمت خوبی فروخته شود، می‌خرند. امسال حجم پسته قابل عرضه زیاد است و امکان استقبال خوبی از پسته ایرانی و آمریکایی در چین وجود دارد. چینی‌ها سیر تا پیاز پسته ایرانی و آمریکایی را اعم از: مقدار محصول، ارقام، اُنس‌های موجود، روش‌های فراوری و خشک کردن و مزایا و معایب پسته ایران و آمریکا را به خوبی می‌دانند و جایی برای پنهان‌کاری باز نگذاشته‌اند.

— آمریکایی‌ها بازاریابانی بسیار قوی هستند و با برنامه بازاریابی مدون روش‌های مختلفی را برای فروش پسته در چین در پیش گرفته‌اند. آمریکایی‌ها افزایش سطح زیرکشت پسته و بازده بالای باغ‌هایشان و متعاقباً مقدار محصول بزرگشان را مرتباً برجسته می‌کنند و به خریدار و مصرف‌کننده آرامش خیال می‌دهند که پسته موجود است. همچنین، کیفیت و تولید بهداشتی‌شان را به رخ مصرف کننده می‌کشند.

— در این بین، پسته ایرانی کمی درمانده به نظر می‌رسد و با معضلات مختلفی در امر تجارت بین‌الملل دست و پنجه نرم می‌کند؛ مسئله برگشت ارز لاینحل باقی مانده است. کشتیرانی و افزایش پانزده روزه مدت زمان تحویل بار به چین، باری بر دوش پسته کشور است. به علاوه، همان‌طور که تجار چینی در صحبت‌هایشان مدعی هستند، در مقایسه با پسته آمریکا، محصول یکدستی که با نمونه‌ها مطابق باشد از ایران به چین نمی آید. در نهایت، رقابت منفی بین تجار ایرانی بر سر قیمت در بازار چین وضعیت را از آنچه که هست بدتر می‌کند.